

Mohammed is geen Jezus. Is dat een ramp?

Jezus was geweldloos terwijl Mohammed een legeraanvoerder was. Logisch dus dat de islam een bron is van terrorisme. Dit geluid duikt regelmatig op. Maar over de islam valt meer te vertellen. En christenen moeten waken voor zelfgenoegzaamheid.

Opinie

Theo Brand

Mohammed is geen Jezus. En langs de morele meetlat scoort Jezus beter dan de profeet die in de zeventiende eeuw na Christus aan de wieg stond van de islam. Die stelling durf ik wel te peneren. Maar betekent deze constatering ook dat moslims gewelddadiger zijn dan christenen? Of dat de christelijke boodschap superieur is aan de boodschap van de Koran? Voor christenen is de verleiding groot om deze vragen met 'ja' te beantwoorden. Maar hoe terecht is dat?

Ten eerste is er een principieel verschil in posities van Jezus en Mohammed binnen de beide wereldreligies. Jezus is door zijn volgelingen beleden en te boek gesteld als Messias. Jezus stond volgens de Bijbel op uit de dood en voer op ten hemel. Volgens christelijke belijdenissen maakt Jezus deel uit van de goddelijke drie-eenheid. Van Mohammed zoals moslims hem zien, kun je dat niet zeggen. Wel is hij de profeet die een fundamenteel nieuw inzicht bood aan Arabieren die tot die tijd meerdere goden aanbaden: het geloof in één God.

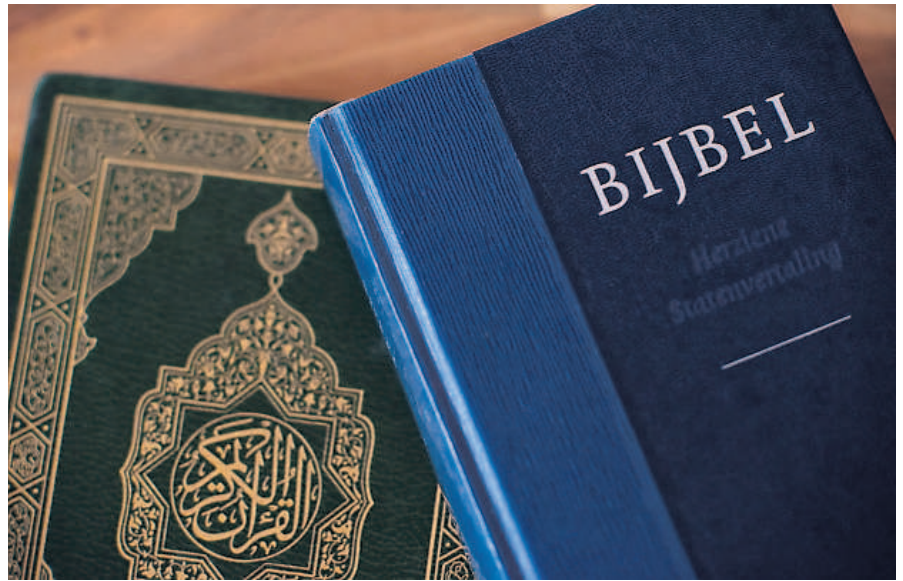
De Koran brengt de religieuze ideeën van Mohammed, die voor veel Arabieren vernieuwend waren, nadrukkelijk in verband met de 'Mensen van het Boek': de joodse en christelijke gemeenschappen op het Arabisch schiereiland. Een Koranvers (soera Jonas 94) daagt de tegenstanders van Mohammed zelfs uit om de 'Mensen van het Boek' te raadplegen voor onweerlegbaar bewijs voor de waarheid van zijn boodschap. Hier ligt naar mijn

indruk de oecumenische grondslag van de islam.

Christenen konden niet zomaar instemmen met die boodschap. Het grootste discussiepunt was de status van Jezus: volgens moslims was Jezus een profeet, volgens joden was Jezus geen profeet en volgens christenen juist meer dan een profeet. Opvallend is vooral dat Mohammed zijn volgelingen waarschuwde om hem niet te vereren, zoals christenen Jezus vereerden en vereren. Kortom: door Mohammed en Jezus met elkaar te vergelijken, heb je een verkeerd instrument in handen om het christendom en de islam op hun merites te beoordelen en tegen het licht te houden.

Ten tweede is het de vraag of de meeste christenen beseffen en praktiseren wat het betekent om in een God te geloven die zich heeft laten vernederen en zichzelf heeft geofferd. Tot in de vorige eeuw was het bijvoorbeeld normaal dat christenen joden de schuld gaven van de dood van Jezus. Zijn dood werd – en wordt – vaak niet gezien als consequentie van geweldloosheid, maar eerder als gehoorzaamheid aan Gods plan om de wereld te redden.

Wat christenen door de eeuwen heen ook geloofden, Jezus koos nooit voor geweld en liet zich verdederen tot in de dood. Voor mij ligt hier een essentie. Niet dat ik Jezus hierin letterlijk hoeft na te volgen. Maar het minste is toch een open houding en een oprechte kennismaking met bijvoorbeeld moslims. Over de grenzen van de vertrouwde kaders heen de dialoog aangaan, zoals de God van Abraham, Mozes en Jezus mensen voortdurend uitdaagt om uit hun comfortzone te komen. Daar zit voor mij ook de angel in het islamdebat: de competitieve gedachte dat Jezus beter is dan

Christenen zouden over de grenzen van de vertrouwde kaders heen de dialoog moeten aangaan met moslims.

Foto: ANP

Mohammed werkt eerder triomfalistisch en zelfgenoegzaamheid in de hand, dan dat het uitdaagt om jezelf open te stellen en de ander onbevengd tegemoet te treden.

'Onze God is de beste, Hij is wereldkampioen. Daarom zijn wij in het Westen, relatief in goede doen.' Dit is een regel uit een lied dat het satirische duo Van Kooten en De Bie in de jaren tachtig schreven. Ze lieten het zingen door hun typetjes De Positiefs: twee zeer blije dienaren van Jezus. Voor veel christenen was dit bijtende satire. Als tiener herkende ik in het lied een kritische en profetische stem.

Inmiddels is het 2015. De christelijke vorm van zelfgenoegzaamheid die ruim dertig jaar geleden op satirische wijze door Van Kooten en De Bie op de hak werd genomen, lijkt maatgevend te worden wanneer christenen Jezus en Mohammed met elkaar gaan vergelijken. Met welk doel?

In een veelkleurige wereld kan waarheid pas gestalte krijgen bij groepsdenken en in een praktijk

De gedachte dat Jezus beter is dan Mohammed werkt eerder triomfalistisch en zelfgenoegzaamheid in de hand

van liefde en gerechtigheid. Waarheid en wijsheid laten zich niet objectiveren. Zeker niet als wapen in de strijd om de vraag welke God de beste is. Dit inzicht bood Jezus Christus die met een universele boodschap het verschil tussen alle mensen in zijn tijd – joden én heidenen – wilde opheffen. In 2015 staat Christus in de beeldvorming niet meer voor een grenzeloos universalisme, maar voor één van de geïnternationaliseerde wereldgodsdiensten.

Wie recht wil doen aan de vredesboodschap van Christus, zou zich daarom moeten dwingen tot een radicaal universeel perspectief.

De politieke islam heeft zeer gevaarlijke kanten. En de oorzaken van terrorisme moeten worden bestreden. Het is zinloos om dat te ontkennen. Maar is daarmee alles gezegd? De apostel Paulus schrijft: 'Overwin het kwade door het goede.' Dat vraagt om actie en dialoog. Waar en hoe is liefde en compassie aanwijsbaar in de diverse wereldgodsdiensten en wijsheidstradities, inclusief de islam? Het antwoord op deze vraag leidt ongetwijfeld tot veel hoopvolle inzichten en inspirerende voorbeelden. Juist door deze vraag centraal te stellen laten mensen zich niet langer leiden door angst en zelfgenoegzaamheid, maar geven ze steun aan alle opbouwende krachten en mensen van goede wil.

• Theo Brand is politicoloog, lid van de Protestantse Kerk in Nederland en eindredacteur van magazine De Linker Wang

In Libië is een journalist zijn leven niet zeker

Kort na de val van dictator Kadafi leek de persvrijheid een plaats te hebben gekregen in Libië. Ondertussen worden journalisten meer dan ooit bedreigd en geïntimideerd.

Achtergrond

Onmiddelbaar na de val van de Libische dictator Muammar Kadafi in 2011 heerste er een sfeer van openheid en vrijheid in de Libische media. Libische journalisten startten met het schrijven van opiniestukken en het bekritisseren van politici als nooit tevoren.

Het aantal televisiezenders steeg van twee naar meer dan vijftig en ook het aantal kranten en gespecia-

liseerde tijdschriften kende een enorme groei.

Deze gang van zaken was echter van korte duur want de bloeiende mediasector zag zijn vrijheden opnieuw bedreigd door gewapende milities die de post-Kadafistaat op de knieën dwong.

Het 54 pagina's tellende rapport *Oorlog tegen de media, journalisten onder vuur in Libië*, dat Human Rights Watch (HRW) gisteren uitbrengt, documenteert tientallen aanvallen tegen journalisten en redacties.

HRW zegt dat de autoriteiten er sinds 2012 niet in geslaagd zijn om

iemand verantwoordelijk te houden voor de aanvallen op journalisten en op kantoren van televisie- en radiozenders. Ondertussen worden in rechtbanken mensen, met name journalisten, vervolgd omwille van hun mening.

„Het klimaat van straffeloosheid heeft milities toegestaan om journalisten aan te vallen, te bedreigen, ontvoeren of zelfs te doden vanwege hun berichtgeving of de standpunten die ze innemen”, zegt Joe Stork, adjunct-directeur Midden-Oosten en Noord-Afrika van HRW.

Aan de hand van interviews binnen en buiten Libië heeft HRW minstens 91 gevallen van bedreiging en geweld tegen journalisten kunnen documenteren tussen september 2012 en november 2014. Het gaat hier onder meer over veertien bedreigingen tegenover vrouwelijke journalisten, dertig ontvoeringen of willekeurige opsluitingen en 26 gewapende aanvallen op mediahuizen.

Alle veertig journalisten die voor

het rapport geïnterviewd werden, verklaarden dat ze aan zelfcensuur doen, uit angst voor represailles.

Op een enkele journalist na verklaarde iedereen dat ze minstens een keer te maken kregen met bedreigingen of intimidaties van gewapende groepen of milities.

Veel journalisten zijn Libië ontvlucht uit angst voor hun veiligheid

Journalisten blijven risico lopen. Sommige wetten uit het Kadafittijdperk die de persvrijheid aan banden legden, zijn immers niet ingetrokken en de interim-regering heeft daar ondertussen nog nieuwe wetten die de vrije meningsuiting be-

perken aan toegevoegd.

Die al wankele veiligheidssituatie verslechterde nog meer in 2014 toen de gepensioneerde generaal Kalifa Hiftar opnieuw aan de macht kwam en beloofde om het terrorisme uit te roeien met een militaire campagne onder de naam Libya Dignity.

Aanvankelijk werden vooral de islamitische milities in de oostelijke regio van het land in de gaten gehouden maar het plaatselijke geweld escaleerde tot een breed gewapend conflict dat zich ondertussen naar het westen heeft verspreid, waaronder ook de hoofdstad Tripoli.

In dit conflict bleven journalisten niet immuun voor geweld. De milities hebben redacties en woningen van journalisten aangevallen. Daarop hebben velen van hen het land ontvlucht.

„Dit is een zeer gevaarlijke tijd om journalist te zijn in Libië”, zegt Stork. „Te veel journalisten in Libië na Kadafi worden geconfronteerd met een situatie waarin zeggen wat je denkt tot je dood kan leiden.